

ГОЛОВАНІВСЬКА РАЙОННА РАДА

ДВАДЦЯТЬ П'ЯТА СЕСІЯ СЬОМОГО СКЛИКАННЯ

Р І Ш Е Н Н Я

від 14 грудня 2018 року

№350

смт Голованівськ

Про затвердження районної програми з локалізації та ліквідації карантинних організмів на території Голованівського району на 2019-2021 роки

На виконання законів України «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні» «Про карантин рослин», відповідно до обласної програми з локалізації та ліквідації карантинних організмів на території Кіровоградської області на 2019-2021 роки, затвердженої обласною радою від 21 вересня 2018 року № 542, та з метою затвердження заходів з локалізації та ліквідації карантинних організмів

**районна рада
ВИРІШИЛА:**

1. Затвердити районну програму з локалізації та ліквідації карантинних організмів на території Голованівського району на 2019-2021 роки (додається).
2. Рекомендувати сільським, селищним радам району затвердити програми з локалізації та ліквідації карантинних організмів на відповідній території
3. Контроль на виконання даного рішення покласти на постійну комісію районної ради з питань аграрної політики та земельних відносин.

Голова районної ради

Б.Кучмій

ЗАТВЕРДЖЕНО
 рішенням голови
 Голованівської районної ради
 від 14 грудня 2018 року № 350

РАЙОННА ПРОГРАМА
з локалізації та ліквідації карантинних організмів
на території Голованівського району
на 2019-2021 роки

I. Загальні положення

Проект районної програми з локалізації та ліквідації карантинних організмів на території Голованівського району на 2019-2021 роки (далі – Програма) розроблено відповідно до обласної програми з локалізації та ліквідації карантинних організмів на території Кіровоградської області на 2019-2021 роки затвердженої обласною радою від 21 вересня 2018 року № 542 та законів України «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні» та на виконання Закону України «Про карантин рослин» з метою затвердження заходів з локалізації та ліквідації карантинних організмів.

Реалізація заходів Програми та їх фінансування за рахунок коштів місцевих бюджетів дасть можливість вирішувати проблему, комплексно та ефективно проводити роботи з локалізації та ліквідації карантинних організмів.

II. Визначення проблеми, на розв'язання якої розроблена програма

Карантинні організми – види шкідливих організмів, які у разі занесення або обмеженого поширення на території України можуть завдати значної шкоди рослинам і рослинним продуктам. На території області широкого поширення набули такі карантинні організми як амброзія полинолиста, повитиця польова та американський білий метелик, які на території України є обмежено поширені. І це є важливою проблемою в регіоні, розв'язання якої і є метою даної Програми.

Аналіз проведеної роботи по знищенню карантинних організмів на території району за останні 5 років

№ з/п	Карантинні організми	Роки				
		2014	2015	2016	2017	2018
	Американський білий метелик	7,4	8,6	9,3	10,4	7,8
	Амброзія полинолиста	321,1	338,22	345,7	354,35	436,6

га

Повитиця польова	5,4	7,7	8,9	9,7	19,2
------------------	-----	-----	-----	-----	------

Усі карантинні організми мають свої особливості, тому і підхід до кожного має бути особливим. Так, амброзія полинолиста (*Ambrosia artemisifolia* L.) є серйозним конкурентом сільськогосподарських рослин за вологу, світло, поживні речовини та життєвий простір. За середньої густоти стояння амброзія споживає з 1 гектара до 2000 т води, що відповідає 200 мм опадів, виносить з ґрунту поживні речовини в кількості: 135 кг азоту, 40 кг фосфору і 150 кг калію. За сприятливих умов амброзія полинолиста досягає 2 метрів висоти, щільність сходів може досягати до 5-7 тис. кв.м, а фітомаса до 10 тонн на гектар. Унаслідок надмірного висушування та виснаження ґрунту (коренева система бур'яну проникає в землю на глибину до 4м) значно знижується урожайність сільськогосподарських культур, а саме: сої – на 60%, соняшника, картоплі, зернових та овочевих культур на – 40%, кукурудзи – на 35%, ріпаку – на 30%, цукрових буряків – на 18%.

До того ж, амброзія полинолиста є дуже сильним алергеном і завдає значної шкоди здоров'ю людей.

Під час цвітіння амброзія полинолиста продукує велику кількість пилку (на 0,1 кв.м в сезон цвітіння продукується 8 млрд. пилкових зерен), багаторазове вдихання якого спричиняє захворювання людей на алергію, яка супроводжується такими симптомами як: підвищення температури тіла, слезотечу, кон'юнктивіт, погіршує зір і може викликати набряк легенів. Слід додати, що у цей період від її пилку страждають астматики, у яких загострюються приступи бронхіальної астми. Вітчизняна та іноземна статистика засвідчують, що вияви захворювань населення на пилковий поліноз щороку частішають. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я кожен п'ятий житель планети, у тому числі і в Україні, хворіють на алергічні захворювання або мають симптоми алергії, які минають. На жаль, нині не існує універсальних фармакологічних препаратів для профілактики та захисту здоров'я людей від алергії на амброзію полинолисту.

З огляду на вищезазначене, найдоцільнішим комплексним засобом боротьби з бур'яном є об'єднання зусиль для знешкодження цієї небезпечної алергенної рослини з застосуванням агротехнічних, механічних та хімічних методів боротьби.

Так як амброзія полинолиста є однорічною рослиною, всі заходи боротьби з нею мають бути спрямовані на зменшення утворення насіння.

Розмножується амброзія тільки насінням, яке утворюється в значній кількості. Окремі великі екземпляри дають до 80 – 150 тисяч насінин. При цьому життєздатність їх зберігається інколи до 40 років і навіть більше, в залежності від глибини заробки.

Швидке поширення амброзії полинолистої забезпечують:

- 1) висока продуктивність насіння;
- 2) здатність дозрівати і давати сходи насіння молочної та воскової стиглості;
- 3) накопичення насіння в ґрунті;

- 4) здатність рослин витримувати довготривале підтоплення – до 2 тижнів;
- 5) висока регенераційна здатність рослин;
- 6) пластичність та висока адаптаційна здатність виду щодо температури, запасів вологи.

Протягом місячника боротьби з карантинними організмами, який в цьому році тривав з 23 липня по 23 серпня було знищено та ліквідовано амброзію полинолисту площею 436,6 га.

З огляду наведеної інформації в таблиці площа ліквідації даного карантинного організму за останні п'ять років зростає, але проведення заходів щодо локалізації амброзії полинолистої все таки залишається актуальною на даний час на території нашого району.

Мова не йде про повне знищення амброзії полинолистої – при акліматизації цього шкідливого організму можливим є обмеження поширення амброзії полинолистої та контроль її чисельності. Для цього необхідне застосування одночасного та систематичного комплексу агротехнічних, механічних, хімічних заходів та інформаційних кампаній, спрямованих на усвідомлення кожним громадянином масштабів шкодочинності амброзії полинолистої.

Повитиця польова (*Cuscuta campestris* Yunck.) – разом з амброзією полинолистою входять до трійки найзлісніших карантинних бур'янів України як за чисельністю, так і за рівнем шкодочинності.

Повитиця польова не має ні коренів, ні листків. Це рослина-паразит, яка повністю живиться за рахунок іншої рослини. Розмножується як насінням, так і вегетативно – частками стебел. Самостійний розвиток сходів повитиці триває від 5 до декількох тижнів, досягаючи довжини стебла до 25 см. Якщо протягом цього часу бур'ян не знайде собі рослину –живителя, то він гине. Знайшовши таку рослину, повитиця двома-трьома обертами обвиває її і візуально начебто призупиняє ріст. У цей час, використовуючи поживні речовини із нижньої частини стебла, паросток повитиці, у місцях дотику із ураженою рослиною, утворює особливі органи – гаусторії (присоски). За їхньою допомогою паразит глибоко проникає у тканини пошкодженої рослини і починає живитися за її рахунок. У цей час паросток повитиці повністю втрачає зв'язок з ґрунтом і повністю переходить на паразитичний спосіб життя. Один екземпляр повитиці здатен обплутати десятки сусідніх рослин. Як світлолюбний вид повитиця розвивається у середніх та верхніх ярусах рослин. Повитиця польова пошкоджує понад 200 видів культурних рослин. Врожайність заражених посівів знижується на 30-50 %. Шкода від повитиці може бути і опосередкованою – пошкоджуючи покривні тканини рослин, вона спричиняє ураження рослин шкідниками та хворобами. До того ж повитиця й сама є переносником багатьох вірусів та інших небезпечних хвороб. Розповсюдження повитиці польової ще не набуло масового характеру. Площа ліквідації становить 19,2 га. Хоча це і не просто, але повністю ліквідувати вогнища можливо. Основні вогнища зосереджені на узбіччях доріг. Застосовуючи системний підхід до знищення повитиці польової, можливо досягти відмінних результатів

Присутній і завдає великої шкоди багаторічним насадженням на території області такий карантинний шкідник, як американський білий метелик (*Hyrphantria cunea*) (далі АБМ). На території району площа знищення становить 7,8 га. Незважаючи на карантинний статус, метелик досить широко розповсюджений в Україні. На основній території поширення його чисельність та шкідливість по роках значно коливаються. Це зумовлено чутливістю американського білого метелика до температурних коливань та вологості. За сприятливих погодних умов гусінь шкідника повністю пошкоджує навіть лісополоси.

Висока шкодочинність АБМ зумовлюється високою прожерливістю та плодючістю самок. Одна самка за 1-2 дні здатна відкласти до 2000 яєць. Внаслідок великої потреби в живленні гусениці повністю об'їдають листя на деревах, оповиваючи гілки павутиною. Це призводить до порушення обмінних процесів у рослинах та їх послаблення. Гусениці з 10-15 кладок можуть повністю знищити листя на дереві. Через це знижується врожайність, захисна, декоративна та естетична функції насаджень, погіршуються умови існування фауни. Типовим місцем живлення АБМ є насадження в населених пунктах, присадибних ділянках, садах уздовж доріг. Джерелом заселення шкідників залишаються лісосмуги, де концентрується більшість гнізд метелика.

Зважаючи на розтягнутий період льоту метелика (20-30 днів, масовий триває 11-14 днів) та чутливість його до температурних коливань та вологості повітря, одним з ключових завдань під час боротьби з американським білим метеликом є спостереження за розвитком шкідника та вчасно і правильно проведені заходи.

III. Визначення мети програми

Основна мета Програми – локалізація та ліквідація карантинних організмів на території області та поступове зменшення площ зараження карантинними організмами.

Основні завдання Програми – привернення уваги населення та громадськості до проблеми поширення карантинних організмів та систематичне проведення карантинних заходів з локалізації та ліквідації карантинних організмів в населених пунктах, на узбіччях доріг, сільськогосподарських угіддях тощо.

IV. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування; строки та етапи виконання програми

Найдоцільнішим та оптимальним варіантом є комплекс заходів боротьби з карантинними організмами із застосуванням агротехнічних, механічних та хімічних методів боротьби.

Кваліфіковане і ефективне здійснення заходів захисту проти карантинних організмів можливе лише на основі глибокого знання біологічних особливостей цих організмів та умов, що сприяють зниженню швидкості їх розповсюдження.

Програма розрахована на 2019-2021 роки і заходи виконуються щороку з урахуванням біологічних особливостей карантинних організмів орієнтовно з травня по жовтень.

Виконання Програми та проведення карантинних (фітосанітарних) заходів населених пунктах району здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів, землевласників та землекористувачів.

Лише за один місяць – проведеного місячника боротьби з карантинними організмами було витрачено 79578 грн. на ліквідацію амброзії полинолистої, 10800 грн. на американського білого метелика та 5750 грн. на повитицю польову. Загальна сума – 98128 грн.

Основний обсяг коштів, передбачених для виконання Програми, становить **в 2019 р. – 293922 грн., в 2020 р. – 231800 грн., в 2021 р. – 185440 грн.** Контроль за їх використанням здійснюється відповідно до законодавства.

В результаті розроблених заходів з локалізації та ліквідації карантинних організмів на території Голованівського району механічним, агротехнічним та хімічним методами очікується зменшення чисельності карантинних організмів та поліпшення фітосанітарного стану району. Це забезпечить раціональне використання земель в господарствах всіх форм власності і господарювання на території України, підвищить ефективність виробництва сільськогосподарської продукції та її якість, сприятиме збереженню природної родючості ґрунтів та екології сільськогосподарських угідь.

V. Перелік завдань і заходів програми та результативні показники

З метою забезпечення збалансованих та комплексних заходів боротьби з карантинними організмами пріоритетне значення надається механічним, агротехнічним і хімічним методам боротьби, що застосовуються одночасно.

Враховуючи те, що кожен карантинний організм має свої особливості, завдання і заходи для кожного з них також будуть мати свої напрямки. Так, при локалізації та ліквідації амброзії полинолистої рекомендовано застосовувати заходи:

на сільськогосподарських угіддях – агротехнічним та хімічним методами;

в населених пунктах – механічним та агротехнічним методами;

на узбіччях доріг та залізничних коліях – механічним та хімічним методами.

При локалізації та ліквідації повитиці польової необхідно застосовувати механічний, хімічний та агротехнічний методи.

При локалізації та ліквідації американського білого метелика необхідно застосовувати біологічний, механічний та хімічний методи.

Програма розрахована на всіх землевласників та землекористувачів. З метою донесення якомога ширшому колу осіб інформації про програму, карантинні організми та заходи їх локалізації та ліквідації планується проведення тематичних семінарів, нарад, участь та виступи на інших заходах, виготовлення друкованої інформації (листівки, брошури), розміщення інформації на офіційних веб-сайтах, в засобах масової інформації тощо.

Виконання Програми дасть можливість:

1) зменшити площі, засмічені амброзією полинолистою та повитицею польовою, зберегти багаторічні насадження від американського білого метелика;

2) забезпечити раціональне використання земель шляхом поліпшення культури землеробства;

3) запобігти зниженню природної родючості ґрунтів та екології сільськогосподарських земель;

4) підвищити ефективність виробництва сільськогосподарської продукції та прибутковість сільськогосподарських підприємств;

5) підвищити врожайність сільськогосподарських культур та плодкових насаджень, поліпшити якість сировини за рахунок зниження засмічення полів карантинними бур'янами та захисту плодкових насаджень від дії АБМ;

6) зменшити концентрацію пилку амброзії полинолистої в повітрі, завдяки чому зменшиться кількість алергічних захворювань у населення області та підвищиться працездатність людей, чутливих до пилку амброзії полинолистої.

VI. Координація та контроль за ходом виконання програми

Координує виконання районної Програми відділ агропромислового розвитку Голованівської райдержадміністрації та щороку до 01 листопада звітує про хід виконання даної програми перед Головним управлінням Держпродспоживслужби в Кіровоградській області

З метою об'єктивного оцінювання результатів програми виконавці заходів (виконавчі комітети сільських, селищних рад, комунальні підприємства району, ДП «Голованівське лісове господарство» та філія «Голованівський райавтодор» ДП «Кіровоградський облавтодор», землекористувачі та землевласники, надають інформацію про проведені заходи, їх фінансування за поточний рік до Відділу агропромислового розвитку Голованівської райдержадміністрації в термін до 20 жовтня щороку.

VII. напрями реалізації та заходи районної програми з локалізації та ліквідації карантинних організмів на території Голованівського району на 2019-2021 роки

Напрямок реалізації Програми – це привернення уваги населення та громадськості до проблеми поширення карантинних організмів та систематичне проведення карантинних заходів з локалізації та ліквідації карантинних

організмів в населених пунктах, на узбіччях доріг, сільськогосподарських угіддях.

Програма включає такі заходи:

доведення районної програми з локалізації та ліквідації карантинних організмів на території Голованівського району на 2019-2021 роки до виконавчих комітетів сільських, селищних рад, комунальних підприємства району, ДП «Голованівське лісове господарство» та філії «Голованівський райавтодор» ДП «Кіровоградський облавтодор», землекористувачів та землевласників;

обстеження та виявлення нових вогнищ заражень;

організація боротьби з локалізації та ліквідації карантинних організмів;

проведення заходів з локалізації та ліквідації карантинних організмів агротехнічними, хімічними, механічними та біологічними методами;

поширення інформації серед осіб, щодо заходів з локалізації та ліквідації карантинних організмів;

здійснення контролю за проведенням карантинних заходів з локалізації та ліквідації карантинних організмів.

Терміни виконання перелічених заходів протягом дії програми щороку з травня по жовтень.

Виконавцями заходів програми є Відділ агропромислового розвитку райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування, комунальні підприємства району, землекористувачі та землевласники.

Виконання Програми та проведення карантинних (фітосанітарних) заходів населених пунктах району здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів, землевласників та землекористувачів.

Очікуваний результат від програми:

привернення уваги населення та громадськості до проблеми поширення карантинних організмів;

стабільний фітосанітарний стан Голованівського району;

локалізація та ліквідація карантинних організмів.

ПАСПОРТ
районної програми з локалізації та ліквідації карантинних
організмів на території
Голованівського району на 2019-2021 роки

1.	Програма затверджена	Рішенням Голованівської районної ради від 14 грудня 2018 року № 350
2.	Ініціатор розроблення програми	Голованівська районна державна адміністрація
3.	Дата, номер і назва розпорядження голови районної державної адміністрації про розроблення програми	-
4.	Розробник програми	Відділ агропромислового розвитку Голованівської райдержадміністрації
5.	Співрозробники програми	Голованівське районне управління Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області
6.	Відповідальний виконавець програми	Відділ агропромислового розвитку Голованівської райдержадміністрації
7.	Учасники програми	органи місцевого самоврядування, комунальні підприємства району, землекористувачі та землевласники
8.	Термін реалізації програми	2019-2021 роки
	Етапи виконання програми	Один етап
9.	Перелік місцевих бюджетів, які беруть участь у виконанні програми	Районний бюджет, бюджети місцевого самоврядування, інші джерела, незаборонені законодавством
10.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, у тому числі, тис. грн.:	711,162
	кошти державного бюджету	0
	кошти обласного бюджету	0
	кошти місцевих бюджетів (районні бюджети, бюджети місцевого самоврядування) тис. грн.	135
	кошти не бюджетних джерел (землекористувачі та землевласники)	576 162
11.	Основні джерела фінансування програми	Районний бюджет, бюджети місцевого самоврядування

Додаток
до районної програми з локалізації та ліквідації карантинних організмів на території Голованівського району на 2019-2021 роки
затвердженої рішенням районної ради від 14 грудня 2018 року № 350

**Ресурсне забезпечення районної програми
з локалізації та ліквідації карантинних організмів
на території Голованівського району на 2019-2021 роки**

Обсяг коштів, який пропонується залучити на виконання програми	Етапи виконання програми, тис. грн.			Усього витрат на виконання програми
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	
обсяг ресурсів, усього тис.грн. у тому числі:	293922	231800	185440	711,162
Районний бюджет				
місцеві бюджети	50	45	40	135
кошти небюджетних джерел (землекористувачі та землевласники)	243922	186800	145440	576162